

Dit rapport bestaat uit 4 blz.

RADEREN IN HET SOVJET-BEÏNVLOEDINGSAPPARAAT

1. De voornaamste internationale organisatie die de Sovjets ter beschikking hebben voor de uitvoering van activiteiten ter beïnvloeding van de openbare mening -i.c. in het Westen- is de in Helsinki zetelende Wereld Vredes Raad (WVR). Zoals de laatste jaren al gebruikelijk was, heeft de WVR in het actieprogramma voor 1985 veel ruimte gereserveerd voor de kernwapenproblematiek. De inspanningen zullen voornamelijk gericht zijn op de inrichting van kernwapenvrije zone's, het terugdringen van het kernwapenarsenaal, een verbod op ruimtewapens en vooral op de ontmanteling van de reeds gestationeerde INF-wapens in West-Europa.

Vanuit de Sovjet-optiek bekeken is het niet meer dan logisch dat een aanzienlijk deel van de inspanningen gericht zal zijn op de kernwapendiscussie in Nederland. Veelbetekenend is in dit verband de benoeming van D. MOCHALIN tot hoofd van het in Wenen gevestigde International Institute for Peace, dat beschouwd moet worden als een mantelorganisatie van de WVR. Vòòr deze benoering was de heer MOCHALIN hoofd van de Germaanse sector van het International Department van het Centraal Comité van de Communistische Partij (CPSU). Deze sector heeft o.a. tot taak het onderhouden van de contacten met de CP-en in Oostenrijk, de BRD en Nederland. In verband hiermee wekt het dan ook geen bevreëding dat het deel van de Westduitse vredesbeweging, dat wordt gecontroleerd door de zeer Moskou-getrouwe Deutsche Kommunistische Partei (DKP), bijzondere aandacht zal besteden aan de Nederlandse situatie.

2. Een groot probleem voor de Sovjets in hun pogingen met Westeuropese vredesbewegingen tot gemeenschappelijke acties te

komen is dat door Westerse vredesbewegingen steeds vaker de schending van elementaire mensenrechten in Oost-Europa te berde wordt gebracht. Nog onlangs liet de heer V. ZAGLADIN, eerste plaatsvervangend hoofd van het International Department van het CC van de CPSU, zijn ontstemming daarover blijken in een artikel, afgedrukt in het novembernummer van het Sovjet-tijdschrift voor internationale zaken "Novoye Vremya" (Nieuwe Tijden). De heer ZAGLADIN verklaarde daarin wel een voorstander van samenwerking met anti-oorlogskrachten in het Westen te zijn, maar onder de voorwaarde dat zij de vredeszaak stellen boven zaken als hun kapitalistische maatschappij-ordening en hun geestelijke waarden.

3. In Nederland is het Nederlandse Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NCEVS) het voornaamste steunpunt van de WVR. Het NCEVS mengde zich tot nu toe nauwelijks in de Nederlandse kernwapendiscussie, doch beperkte zich tot het ondersteunen van door de WVR georganiseerde activiteiten, o.a. door het samenstellen van "representatieve" delegaties naar manifestaties van de WVR en door het begeleiden van Nederland bezoekende Oosteuropese afvaardigingen.

Recent echter heeft het comité toelating verzocht tot het Landelijk Overleg van Vredesorganisaties (LOVO), met de kennelijke bedoeling een ontkoppeling te bewerkstelligen tussen het kernwapen-dispuut en de mensenrechtendiscussie.

4. Opmerkelijk is dat gelijktijdig door het "Samenwerkingsverband Stop de N-bom, Stop de kernwapenwedloop" pogingen worden ondernomen het mensenrechtenprobleem-in-de-Sovjet-Unie naar de

achtergrond te dringen ten gunste van een betere samenwerking met de officiële vredesbewegingen in Oost-Europa. Nadat internationaal secretaris van het Samenwerkingsverband in februari van dit jaar al had getracht begrip te kweken voor de repressie in de Sovjet-Unie door te verklaren dat "er op sommige momenten een zekere redelijkheid ligt in sommige vormen van vrijheidsbeperking, met name voor sommige kringen" (De Waarheid 1-2-84), suggereerde hij in een artikel in het CPN-kaderblad Politiek en Cultuur (oktober 1984) dat het een "welbewuste strategie is van de Westerse wapenlobbies om het thema van de mensenrechten te koppelen aan het thema van de wapenwedloop, niet om de mensenrechten te dienen, maar als propagandatruc om de bewapening op te voeren".

Intussen stelt het Samenwerkingsverband op nadrukkelijk verzoek van de Sovjets pogingen in het werk zich zowel nationaal als internationaal weer nadrukkelijker te manifesteren. In recente besprekingen met vertegenwoordigers van het Sovjet-vredescomité bleken de Sovjets te hopen dat zulks ten koste zou gaan van de dominante positie die het IKV nationaal en internationaal inneemt.

Een eerste activiteit van het Samenwerkingsverband zal zijn een in februari of maart 1985 te houden internationaal symposium met deelnemers uit zogenaamde "plaatsingslanden" in Oost- en West-Europa. Geheel overeenkomstig vroegere internationale manifestaties wordt e.e.a. begeleid door de secretaris-generaal van de DDR-Friedensrat Werner RÜMPEL, die van 5 t/m 8 december de gast was van het Samenwerkingsverband.

5. De ontwikkelingen in het Samenwerkingsverband staan overigens niet op zichzelf, maar hangen ten nauwste samen met de op subtiele wijze veranderende opstelling van de CPN ten opzichte van de internationale communistische beweging.

Het CPN-congres koos in november 1982 feitelijk voor een confrontatiepolitiek ten aanzien van de internationale communistische beweging, toen het de banden met Polen en Tsjechoslowakije volledig verbrak en verklaarde in plaats daarvan contacten na te streven met de democratische bewegingen in die landen. Inmiddels heeft de partijleiding de conclusie getrokken dat deze politiek tot niets kan leiden en heeft zij haar koers gewijzigd.

Zo bracht van 13 tot 15 oktober j.l. als voorzitter van de CPN een officieel bezoek aan de Oostduitse SED en had daar onder meer besprekingen met het Politburolid H. AXEN, die tevens secretaris van het Centraal Comité van de SED voor internationale aangelegenheden is. Volgens een niet in Nederland gepubliceerde gemeenschappelijke verklaring besloten de twee partijen tot "een intensivering van de contacten in het belang van de gezamenlijke strijd voor de vrede". De heroriëntatie van de CPN ten opzichte van het internationale communisme werd bevestigd op een op zondag 9 december j.l. gehouden studiebijeenkomst van de CPN over het optreden van de partij in internationaal verband in zaken van vrede en veiligheid. lid van de buitenlandcommissie van het partijbestuur van de CPN, bepleitte om - hoewel uitgaande van een kritische stellingname tegenover het gebrek aan vrijheid en democratie in de Sovjet-Unie - geen confrontatiepolitiek tegenover Moskou te volgen, maar een politiek van dialoog. Die dialoog zou kunnen aanvangen als een CPN-delegatie deze maand een bezoek brengt aan de CPSU.

20 december 1984